

דבר העורך

אפודה עם ארבע כנפות

שאלה: לאחונה מיוצר על ידי חברת Melange (מאלאנג), ומשווק ברשת 'קדי שיק' סוג סוודר חדש, העשוי כמין אפודה לילדים (ראה תמונות), פתוח בשני צידיו לכל האורך ללא תפרים כלל, ונסגר רק על ידי כפתורים, ועוררו חכמי ביהמ"ד לדון האם הסוודר חייב בציצית, שהרי הוא ממש כצורת טלית קטן כי יש לו ארבע כנפות הפרוסים משני צדדיו (אם יעגל את אחת הפינות, ודאי שיפטר מציצית).

צדדי הנדון: א. האם הכפתורים נחשבים חיבור חזק שדינו כסתום, או חיבור חלש שאינו כסתום. ב. האם חיבור חלש שאינו עשוי ליפתח נחשב חיבור. ג. האם מספיק תפירה למטה, או שצריך תפירה מראשו ועד סופו. ד. האם הקצוות בבגד המדובר דינם כריבוע.

מחויב בציצית: דעת הג"ר אברהם דוב הלוי ליטמנאוויץ שליט"א והג"ר עקיבא הלוי וואזנר שליט"א כפי שפורסם בזה הלשון (גיליון 'מבשר ואומר' יום ו' פרשת בלק תשפ"א), להעמיד הדת על תילה, נמצא בשוק אפודות בנים (וועסטלאך) פתוח משני צדדיו, עם כפתורים מן הצד. ארבע כנפות, בגד המחויב בציצית.

לדעת הג"ר שמאי קהת הכהן גרוס שליט"א (עלים לתרופה פרשת שלח תשפ"א עמוד 4 מדור 'עלי אורח'), הכפתורים לא מחשיבים את הבגד כמחובר, כיון שאפשר לפתחם בקל. ובבגד של ילד קטן, שאינו מכסה ראשו ורובו של קטן בן ט', פטור כי אין בבגד שיעור חיוב. אבל בילדים גדולים שיש בהם שיעור בגד, חייב בציצית. והעצה לפטור מציצית לתפור או לחבר למטה, או באמצע, באופן שלא יסאר רוב פתוח.

פטור מציצית: לדעת הג"ר צבי ובר שליט"א נראה לצדד שהכנפות נקראים עגולים וממילא פטורים מציצית. ועדיף לעגל יותר את התפר בקצה הכנף, כדי שיהיה עיגול גמור.

לדעת הג"ר חיים אהרן בלייער שליט"א פטור מציצית, כיון שלרוב צדדיו אין כנף ריבוע, רק בפינה של הכפתורים. ועוד, כיון שהצורה של הלבשה הוא כשהכפתורים סגורים לכל האורך, אין בו חיוב לציצית כלל.

לדעת הג"ר מרדכי צבי ברונטשטיין שליט"א (בהוראה למפעל Melange), הבגד פטור מציצית לפי שנעשה כדי להיות סגור, ומטרת הכפתורים רק לדיגום. ועוד כיון שאי אפשר לפתוח את הכפתורים כי על ידי מעשה, נחשב כמחובר. והרצפה להחמיר, יתפור בשני מקומות כשיש בין שני המקומות יחד רוב אורך השטח שבין מקום השרוול לקצה למטה.

לזיכוי הרבים: בקשה לציבור הקוראים מי שיש לו מידע נוסף בהנ"ל, ישלחנו למערכת 'הילכתא' ויבוא על שכרו מן השמים.

בברכת התורה
עקיבא יוסף לוי

נושא הגיליון

'חינוך קטן במצות ציצית'

קטן היודע להתעטף

תקציר: נושאי הגיליונות בענין ציצית, 313 - 'שיעור בגד טלית קטן', 314 - 'לשמה' בעשיית הציצית. 315 - 'קשירת חוטי הציצית'. 316 - קשירה 'על הכנף', 'ונוטף על הקרן'. 317 - קשירה על ידי אשה חש"ו וגוי. הגיליון הנוכחי מספר 318 - חינוך קטן במצות ציצית. והגיליון שאחריו מספר 319 - 'הברכות לבגישת ציצית'.

1. הגיל המחויב בחינוך

יודע להתעטף: מבואר בגמ' (ערכין דף ב: סוכה דף מב.) הכל חייבין בציצית, לרבות קטן היודע להתעטף, שחייב בציצית.

מקורות לדין 'חיבור על ידי קרסים וכפתורים'

- מבואר בשו"ע (סימן י סעיף ח) בדין הקאפ"ה שיש לה ארבע כנפות, אם יקבעו לה אשטרנ"ג"ה (המחבר צדדי הבגד אחת אל אחת) מועיל לפטור מציצית כאשר סתום רוב הנראה לעין.
- כתב המגן אברהם (סימן י ס"ק יב), הביא במשנ"ב (סימן י ס"ק כט), קרסים שנכפפים מאוד ראשיהם לצד השני, ואינו יכול להתירם אלא על ידי מעשה, כיון שכתב התרומת הדשן (סימן רצו), דחשיבי חיבור גמור לענין איסור כלאים, הוא הדין לענין ציצית שאין לעשות טלית קטן קרסים למטה מהחגור דהוי כסתום, אבל בלאו הכי לא חשוב חיבור.
- כתב באשל אברהם (בוטשאטש, מהדורא תנינא ד"ה כעת, הובא במשנ"ב דרשו ביאורים ומוספים הערה 21) בגד המחובר בצדדיו על ידי כפתורים, דינו כבגד המחובר בקרסים שנפתחים בקלות, הנחשב כפתוח.
- וכן מוכח בתרומת הדשן (שם) לגבי כלאים, שאם יכול לפרק את הכפתורים באצבעותיו אינו חיבור, למרות שבאופן קבוע אינו מפרקן לא בלבישה ולא בפשיטה. וכן מבואר ברמ"א (יו"ד סימן ש סעיף ג) שאיסור כלאים הוא באדוקים יחד, שאין יכול להוציאם בלי קריעת הנקבים, אבל אם הכלאים רפויים ויכול להוציאם באצבעו לא נחשב חיבור.
- לגבי שיעור ריבוע, הסתפק בביאור הלכה (סימן י סעיף ט ד"ה ולא שיהיו עגולות) עד כמה נקרא בשם עגולות, והניח בצ"ע.

אפודה עם ארבע כנפות

תפירת הקצוות ליד הכפתור האחרון

לזה למה שכתב רבי יעקב עמדין במור קציעה (סימן יז ד"ה ובוזה), 'שישראל קדושים הם והחמירו על עצמן גבי ציצית'.

3. שיעור בגד לקטן

ראשו ורובו: כתבו הפמ"ג (משבצות זהב סימן טז ס"ק א) והדרך החיים (סימן יא יז) שיעור טלית את א, הובא במשנ"ב (סימן יז ס"ק ט, ביאור הלכה סימן טז ד"ה ואז), משערים לפי ראשו ורובו של כל קטן כפי שהוא לפי גדלו ולפי קטנו, ואם יש בו זה השיעור צריך אביו להטיל בו ציצית ולברך עמו, ואם אין בו זה השיעור אין מברכין עליו.

ובסידור הגר"ח: מגיל שש עד י"ג, מספיק אמה אורך ואמה רוחב. וכתב הגר"ח נאה בספרו שיעורי תורה (סימן ג הערה עב עמוד רסו רסז), לאחר שמביא את דברי הגר"ז, שיעור טלית קטן לילד הוא אמה על אמה מרובע, מסיק, ולא ראיתי נוהגים באמה רוחב.

באגרות משה (י"ד חלק ג סימן נב אות ב) תמה על המקילים להלביש לילדים קטנים שהגיעו לחינוך, והיינו למגן אברהם מגיל תשע, טלית קטן פחות משיעור ראשו ורובו של גודל הילד, ובשלמא קטנים שלא הגיעו לחינוך, שאין יכולים להתעטף בעצמם, כיון שפטורים ממצות ציצית, מותר להלבישם טלית קטן פחות משיעור. וחיידש, שמספיק לילד קטן פחות משיעור עיטוף של ראשו ורובו, שהרי הגדול מתחייב בבגד שקטן בן ט' מתכסה בו ראשו ורובו, אף שעבור הגדול הוא פחות משיעור עיטוף ראשו ורובו. אך כותב שיש שמלבישים לילדים טלית קטן שהוא גם פחות משיעור זה.

ותלחו במחלוקת הפוסקים, שהובא במשנ"ב (סימן תרנח ס"ק כח). לשיטת המגן אברהם (ס"ק ח), והבגדי ישע, שאינו מקיים מצות חינוך ביום הראשון של סוכות כאשר נותן לילד לקיים את המצוה באתרוג שאול שאין יוצאים בו ידי חובת המצוה, כך גם בציצית אינו מקיים מצות חינוך בטלית קטן פחות משיעור שאין יוצאים בו ידי חובת המצוה. אבל לדעת האחרונים (שם), ומשמע בשער הציון ס"ק לו שנוקט כן), שמקיים מצות חינוך באתרוג שאול כיון שהקטן מתחנך בכך, כך גם מקיים מצות חינוך בטלית קטן פחות משיעור, כיון שהקטן מתחנך בכך. ומסיים באגרות משה, יותר נכון לקנות לקטנים בני ט' ומעלה שחייבים בחינוך בגד ארבע כנפות כשיעור, שהוא פחות מעט מראשו ורובו.

ולדעת הגר"ח יעקב ישעיה בלוי זצ"ל (חנוך נער פרק ט אות ז), שיעור הטלית לקטן, עד כן בו' שנים די בראי לכסות ראשו ורובו שלו, ומבן ט' שיעור טליתו כגדול. כלומר, הרי כל השיעור לגדול נקבע לפי ראשו ורובו של ילד בן ט', ומצא שילד בן ט' ממוצע חייב אותו שיעור בגד שגדול מחויב בו).

לדעת האור לציון (חלק ב פרק ב אות ז - הלכות ציצית), קטן היודע להתעטף אביו חייב לתנכו בציצית, והוא כבן חמש שנים. ושיעור הטלית, בכדי שיכסה גופו מלפניו, מצווארו עד סוף חיבור עצמות החזה, וכן מאחוריו כשיעור זהה. ויש להזהר שלא ליתן לו לברך על הציצית אלא אם כן נעשתה טויית הציצית בעבודתו די.

כתב בארחות רבינו (מהדורה חדשה חלק א עמוד לא) שנהגו לעשות לקטן בן ג' שנים ויותר, טלית קטן שמגיע עד הטבור, ורוחב הרגל לקטן הזה, וחוטו הציצית קצרים, כי

ולדעת תוס' (ערכין דף ב: ד"ה היודע) הכוונה יודע להתעטף כפי שמבואר בגמ' (מועד קטן דף כד.) כעטיפת השימעאלים שמעטיפים טליתם עד שפמם. ומביא פירוש הרב יוסף טובעלם שנתון ציצית אחד מלפניו ואחד מלאחוריו, מימין וכן לשמאל.

וכך נפסק בשו"ע (סימן יז סעיף ג), ובשו"ע הרב (סימן יז סעיף ד), קטן היודע להתעטף, אביו צריך ליקח לו ציצית לחנכו. ומוסיף הרמ"א ודוקא כשיודע לעטוף שני ציציות לפניו ושנים לאחוריו. ומביא את דעת המרדכי (סוכה אות תשג), ששיעור הגיע לחינוך הוא כשיודע לאחוז הציצית בידו בשעת קריאת שמע כמו שנהגין.

והביא במועדים וזמנים (חלק ז סימן רנה) בשם הגר"ז מבריסק, שאמנם עיטוף לא מעכב, אבל יסוד מצות חינוך הוא להרגילו בקיום המצוה כדי שיהגה כן בגדולתו, ולכן אם הקטן אינו יודע להתעטף, אין חיוב חינוך שיתרגל לקיים המצוה בלי עיטוף, כיון שאין זה צורת המצוה כתיקונה.

[כעין זה מצינו לגבי נטילת לולב, שאמנם הנוגע לא מעכב, ומכל מקום רק קטן היודע לנענע חייב בלולב, וכן הגודל של הלולב הוא 'ד' טפחים, ג' טפחים כמו בהדס וערבה, וטפה רביעי 'כדי לנענע', כי כך צורת המצוה].

פירוש מעיני מופיע בפירוש ריב"ן (סוכה דף מב, וכעין זה בפירוש ריב"ן הלכות ציצית עמוד תמט), 'יודע להתעטף' פירושו שיוודע להוריד הטלית על פניו טפה שלא יסתכל הנה והנה (בשעת תפילה) אלא יכון לבו בתפילה.

לדעת הסמ"ק, הביאו הב"ח, והפמ"ג (אשל אברהם סימן טז ס"ק א), גיל חינוך הוא כבן שש ושבע, וכך מדייק בספר לב חיים (חלק א סימן קא), מדברי החינוך (מצוה שפ). ולדעת הטור הביאו המגן אברהם גיל חינוך הוא תשע ועשר, כמו ביום הכיפורים כך בכל מצות חינוך. ולדעת האור לציון (חלק ב פרק ב אות ז - הלכות ציצית) חינוך למצות ציצית הוא כבר מגיל חמש.

2. מאיזה גיל ראוי להרגילו?

רוח קדושה: דברים נשגבים כתב בקיצור של"ה (סוף עניני ציצית), והובא בקצרה באליה רבה (סימן יז אות ג), ובשערי תשובה (סימן יז ס"ק ד), נער קטן שיוודע לדבר תיכף ילבישו אותו טלית קטן, כי מכה זה יזכה בקטנותו לנשמה רמה ונשגבה, ושורו עליו רוחא דקודשא והוא על פי הסוד, ולא כמו שנהגין שאין מלבישין הנער טלית קטן עד שהוא גדול קצת, ועל ידי זה שורה עליו רוחא דמסאב, ומכסה את מוחו מלהביך בדברי תורה, ולכל הפחות לא יתמין יותר מלהיות הנער בן ג' שנים, שילבישוהו טלית קטן, והסימן (דברים פרק כ פסוק יט) כִּי הָאָדָם עֵץ הַשֵּׁדָה, כמו העץ הוא ג' שנים ערלים.

קפוי: ונבוא בארחות רבינו (מהדורה חדשה חלק א עמוד לא) וכן מבואר בדתע נוסח (תשובה תפז-ח), שצריך להלביש ילד בטלית קטן, מעת שיוודע לשמור את עצמו וכבר לא מטנף בבגדיו, ואפילו שאינו בגיל שלוש, ואם אינו יודע לשמור את עצמו, אף שהוא מעל גיל שלוש אין להלבישו ציצית.

ומבואר בשו"ת דברי יציב (ליקוטים והשמטות סימן צא אות ח) שהמנהג אצל אבוח"ק מצאנו, שהתינוק בעודו מונח בעריסה הלבישו לו טלית קטן עם חבלים, והקפידו אבוח"ק שלא לתלות בהם רק חבלים משום דאתי לידו ביוון, וכמבואר בשו"ע (סימן כא) שאין לנהוג בציצית מנהג ביוון, וציון מקור

5. נפסלו הציציות

תלוי בגיל: לגבי ציצית שנחתכו הפתילים בצד אחד, ובצד השני נשאר רק כדי עניבה כתב **בדעת נוטה** (תכב). יתכן שמותר להלבישו לקטן בן תשע, על פי המבואר **במשנ"ב** (סימן יב ס"ק ז) שהעיקר כדעת המכשירה כשנשאר שיעור מצד אחד, ולכן לגבי חינוך אפשר להקל.

אבל כאשר הציצית פסולה לכל השיטות, כתב **בדעת נוטה** (תשובה תקצא-תקצב) אין ראוי להלביש לקטן אף שלא הגיע לחינוך, ואין לברך על טלית פסולה. וביאר שם בהערה שזה שונה ממה שמקילים לחנך אותו בציצית שאין בה שיעור, כי אם אין שיעור אין חיוב ומלבישים אותו רק לצורך חינוך להרגילו במצוות, אבל בציצית פסולה הוא מחנך את בנו דבר בפסול. ועיין עוד בכל זה בדעת נוטה (חלק ב אות שח שכו).

ולדעת **הגרש"ז איערבאך זצ"ל** (שיח הלכה סימן יז הערה כ, הליכות שלמה ציצית פרק ג סעיף ד) במצות ציצית החשובה ומצותה כל היום, אין לגעור במי שמחנך ילדים בני שלוש וארבע לברך על ציצית פסולה, אפילו שאסור לחנך דבר פסול גם לילד שלא הגיע לגיל חינוך.

ולדעת **הגר"ר ישראל חיים מנשה פרידמן זצ"ל** (חינוך ישראל עמוד קמב), מותר להלביש קטן ציצית עם חוטים קרועים, דלא חשיב איסור ספיה בידיים, כמבואר **במרדכי הובא במגן אברהם** (סימן יג), דמן התורה אין איסור ללבוש בגד ד' כנפות בלי ציצית, אלא אחר הליבישה יש מצוה להטיל ציצית, ממילא בקטן אינו איסור ספיה. ולדעת **הג"ר דוד שמידל שליט"א** (חינוך ישראל עם מקבו), בשם גדולי ירושלים, המנהג שלא להפקיד בקטנים און נפסוקים ציציותיהם.

מקורות: ידיעות חשובות ונפלאות בענין ציצית של קטן האם צריך שיהיה בכשרות, במאמר מאת **הגרא"מ כימיגרופ שליט"א** פורסם בגיליון **בירור הלכה** (מספר 48 פרשת נח תשפ"א), ובספרו **בירור הלכה** (ירושלים סיון תשפ"א).

מתלכך כשעושה צריכו, ואינו יודע לשמור על חוטי ציציותיו שלא יטנפו. ובכל שנות הילדות עד גיל בר מצוה, מלבישים טלית קטן ששיעורו בערך, ולא מדקדקים בדבר. וכשנעשה בר מצוה, מדקדקים לעשות לו שיעור ציצית כדי.

לדעת **השטב הוי** (חלק ג סימן ו) קטן שהגיע לחינוך, החיוב לחנכו בטלית קטן כשיעורו, ולא יברך אם אין לבגד הציצית שיעור, וכמבואר **באשל אברהם** (או"ח סימן יז סעיף ג), ובשם **בעל התניא ז"ע** (ספר מאסף לה סימן טז ס"ק ה). קטן שלא הגיע לגיל חינוך למצות ציציות כיון שאינו יודע להתעטף, אך הגיע לגיל חינוך לברכות שהגיע לגיל שמבין מה מברך, ורוצים לחבב עליו המצוות, יכולים להרגילו לברך גם על בגד שאין בו שיעור.

4. מנהג העולם

להרגילו במצוות: כתב **בדעת נוטה** (תשובה תקצז) כמדומה שמנהג העולם, שבגיל שלוש או ארבע לא מקפידים שיהיה כשיעורו, ואפילו מברכים על כך. וביאר (תשובה תקצט) שבמצות חינוך כלול שני חלקים, הראשון 'חינוך כללי' - לחנכו ולהרגילו למצוות אף שלא הגיע לגיל קיום המצוה, כדי שידע לקיימו כדין כשיגיע לגיל קיום המצוה, ובגיל זה מספיק טלית קטן שאין בו שיעור עיטוף ראשו ורובו. והזנה 'חינוך פרטי' - לאחר שהגיע לגיל קיום המצוה, ובגיל זה יזהר לכתחילה שיהיה בטלית קטן שלו שיעור עיטוף ראשו ורובו.

והוסיף (תשובה תקצח) שהעולם נוהגים להקל גם אחרי גיל חינוך, שלא מקפידים שיהיה לקטן בגד שיש בו שיעור עיטוף ראשו ורובו, כמבואר **במשנ"ב** (סימן תרנח). וסיים בדעת נוטה, שלכתחילה אין לסמוך להקל מעל גיל חינוך.

הוראות **בד"צ העדה החרדית**, עד גיל 6 - אורך 3/4 אמה ורוחב 1/2 אמה, בשיעור הגר"ח נאה. דהיינו 36 ס"מ אורך ורוחב 24 ס"מ. מגיל 6 עד 9, אורך 80 ס"מ ורוחב 30 ס"מ. מגיל 9 עד 13, אורך 95 ס"מ ורוחב 40 ס"מ.

סיכום הגיליון:

דינים העולים

- א. **חינוך לציצית:** קטן היודע להתעטף אביו צריך לחנכו במצות ציצית. ויודע להתעטף היינו כשיודע להניח שני ציציות לפניו ושנים לאחוריו, ויודע לאחוז הציצית בידו בשעת קריאת שמע.
- ב. **גיל:** נחלקו הפוסקים מאיזה גיל למעשה חייבים לחנכו בציצית, ונאמרו השיטות הבאות, חמש, שש שבע, תשע עשר. ולגבי הזמן שראוי להלבישו בציצית נאמרו השיטות הבאות, מהזמן שיעוד לדבר, מגיל שלוש, מהזמן שיכול לזהר שלא לטנוף.
- ג. **ראשו ורובו:** לדעת הפמ"ג משערים את גודל הבגד לפי ראשו ורובו של הקטן כמות שהוא, יש אומרים שהחיוב להלביש בגד כשיעור הוא רק בקטן שהגיע לחינוך ממש, ולא כשהגיע לחינוך ברכות. ולענין ממש, בקטן שהגיע לחינוך ראוי שלא לברך רק אם יש שיעור, אולם בקטן שלא הגיע לחנוך יכולים להרגילו לברך גם בשאין בו שיעור.
- ד. **שיעור:** באומדן השיעור בקטן שהגיע לחינוך נאמרו השיטות הבאות, אמה אורך אמה רוחב (הגר"ר). שיכסה מלפניו ולאחוריו מצווארו עד סוף חיבור עצמות החזה (אור לציון). כשיעור ראשו ורובו של קטן בן ט' (חנוך לנער). פחות מעט משיעור ראשו ורובו של קטן בן ט' (אג"מ). עד הטבור ברוחב רגל (ארחות רבינו).
- ה. **במידות זמננו:** בהשגחת בד"ץ העדה החרדית עד גיל שש - 36 ס"מ אורך ורוחב 24 ס"מ. מגיל שש עד גיל תשע - אורך 80 ס"מ ורוחב 30 ס"מ. מגיל תשע עד גיל שלוש עשרה - אורך 95 ס"מ ורוחב 40 ס"מ.
- ו. **ציצית פסולה:** קטן שהגיע לחינוך, אין להלבישו ציצית פסולות כגון שנפסקו משני צדדים, אבל אם לפי שיטה אחת כשרה כגון שנפסק רק מצד אחד אפשר להלבישו. קטן שלא הגיע לחינוך מותר לחנכו בטלית קטן שאין בה שיעור. ויש מקילים שהמנהג שלא לבדוק בציציות קטנים אם נפסלו.
- ז. **רשות הרבים:** ציצית פסולה שאינה מצויצת כהלכתה אסור לצאת בה לרשות הרבים בשבת משום איסור טלטול. ואם אין שיעור בבגד, לדעת המשנ"ב אסור בטלטול, ולדעת הרבה אחרונים מותר וכן המנהג בקטנים. ויש שעוררו לחוש שקטנים לא יצאו ברשות הרבים עם ציצית פחות מכשיעורו.

משיב כהלכה

ההגרלה השבוע על 100 שקל במזומן

שאלה: מהם דיני ברכת הציצית טלית קטן ובטלית גדול?

האם צריך להתעטף כשלוששים טלית קטן? אדם שמברך על טלית גדול האם מברך גם על הטלית קטן? ומה הדין בתשעה באב בשלוששים טלית גדול רק במנחה? פושט טליתו לזמן מה, האם מברך שוב על הטלית קטן?

מקורות: שו"ע (סימן ח סעיף ג-ד); **בצל החכמה** (חלק ד סימן קמט); **הליכות שלמה** (סימן ג סעיף ז); **חוט שני** (ציצית עמוד פה); **שבט השני** (חלק י סימן ב); **ארחות רבינו** (חלק א עמוד לד); **תשובות והנהגות** (חלק א סימן לב).

במדור זה מופיעה שאלה שבועית בנושא הגיליון הבא, כל מי ששולח תשובה נכונה על השאלה נכנס להגרלה. ההגרלה על דעת רבני המפעל.

התשובות המובחרות ישולבו במידת האפשר בגיליון הקרוב. נא להעביר את התשובות עד יום ראשון הקרוב בערב (תשובה שתגיע אחרי יום ראשון תכנס להגרלה הבאה), בצירוף פרטי המשיב (שם, טלפון, מקום לימוד), באחת מהאפשרויות הבאות:

1. בקו 'הילכתא' טלפון 02-5377085 02 שלוחה 4
2. בעמודות 'נדרים פלוס' ו'קהילות', קופת 'הילכתא' גיליון 'עומק הפשט'
3. בחדר 'קול השלשון', ישיבת מיר ירושלים, תיבת 'הילכתא'
4. בפקס מספר 1532-6507823
5. במייל 5047867@gmail.com

הזוכה בהגרלת גיליון 17 בסך 100 שקל במזומן האברך המופלג הר"ר מאיר כהן שליט"א כולל 'אור יחזקאל' מודיעין עילית

המדור הנוצח לעילוי נשמת

הר"ר יצחק בן הר"ר יעקב וכסלר זצ"ל
ת.נ.צ.ב.ה.

בית הוראה הילכתא

טלית קטן לילד בשבת

כתב השו"ע (סימן יג סעיף א) הוציא בציצית שאינה מצויצת הכלכתה לרשות הרבים בשבת חייב חטאת. וכתב המשנ"ב (ס"ק ב), בשם הפרי מגדים (מבטצות זהב ס"ק א), שהוא הדין לכל שאר פסולים אסור לצאת בהם לרשות הרבים מדאורייתא, ולכרמלית אסור מדרבנן. ידוע שכך המנהג בבריסק שאינן לובשים טלית קטן בשבת, מחמש טליתות אסור הבגד פסול ואין סומכים על העירוב.

וכתב בפסקי תשובות (או"ח סימן יג ס"ק א), שהרבה פוסקים חולקים על המשנ"ב, וביניהם התורת שבת (סימן שא ס"ק לה), אשל אברהם (בוטשאטש, סימן טז), דעת תורה (סימן יג), שו"ת משיב דבר (חלק א סימן ב), שו"ת ארץ צבי (חלק א סימן א), חזו"א (סימן ג ס"ק כח), שו"ת אבן ישראל (חלק ז סימן יז), ושו"ת משנה הלכות (חלק ו סימן ה), וסוברים שרק כאשר הציציות פסולות אסור בטלטול בשבת, אבל כאשר אין שיעור בבגד מותר בטלטול, כיון שאינו עומד להסיר את הציציות מהבגד, וניחא ליה בהם, אינו נחשב משאוי, כי הם נוי לבגד. וסיים שכן מנהג העולם להקל לזה, וכל שכן לקטנים אין להחמיר להם שלא ילכו לרשות הרבים עם טלית קטן, שאין בו שיעור.

וכן במנחת יצחק (חלק ד סימן ו), היקל לגבי קטן, שכל החשש משום איסור ספיה, וכיון שיש בזה ענין חינוך, אף שהטלית פטורה עדיף מראש בלי ציצית, כמבואר במגן אברהם (ריש סימן טז), והוצאה לצורך קטן עצמו מותרת. וכן לדעת הגר"ר צבי ובר שליט"א לגבי קטנים ניתן לסמוך על שיטת החזו"א שחולק על המשנ"ב וסובר שאין לחוש בטלטול, גם כאשר אין שיעור מספיק בבגד.

והנה כ"ק אדמו"ר מגור שליט"א בשיחה עם הגר"ר שמואל יוסף שטייבארג שליט"א, עורך על הנושא, שמצוי אצל ילדים קטנים שלוששים טלית קטן שאין בו שיעור בגד, וסומכים על שיטות המקילים שמספיק שיעור מלבוש שרגילים לצאת בו בזמננו, והא ניחא לעצם מצות חינוך בציצית, אך במקומות שאין עירוב כגון בחו"ל במקום שיש רשות הרבים דאורייתא שעוברים שישם ריבוא ורוחב ט"ז אמה, יש לעורר שהילדים לא ילבושו בשבת טלית קטן שאין בו שיעור, שהרי נכנסים לספק דאורייתא של הוצאה מרשות לרשות וטלטול ד' אמות ברה"ר, וקשה לסמוך באיסור דאורייתא על שיטות המקילים נגד המפורש במשנ"ב. וגם החזו"א לא מנח להקל בזה למעשה, כמו שכתב הגר"ר בנימין זילבר זצ"ל (בספרו בית ברוך כלל יא), שהסיק שאין להקל למעשה באיסור דאורייתא של שבת.

ולפני מספר שנים, כאשר ביקר כ"ק אדמו"ר מגור שליט"א בחו"ל, שוחח על כך עם גדולי התורה בחו"ל שיעורו על כך, במקומות שאין עירוב, שלא יצאו ילדים קטנים בשבת בטלית קטן פחות ממשיעור. ועדיף שילכו בלי ציצית, מאשר שילכו עם ציצית, וספק איסור דאורייתא.

נושא הגיליון הבא:

'הברכות בלבישת ציצית'

ללו חלק בזיכוי הרבים העצום, והשתתפו בהוצאות הגיליון הבא

הגיליון נועד לעורר את לב הלומדים, נא לא לסמוך על הדברים הלכה למעשה בלי לעיין במקורות

כוס תנחומים לידידינו היקר מחשובי לומדי 'חבורת הדף' בישיבת מיר האברך המופלג הר"ר שרגא לוי שליט"א על פטירת אביו הגר"ר זאב וולף ב"ר רפאל בנימין לוי זצ"ל נלב"ע כ"ד תמוז תשפ"א ת.נ.צ.ב.ה.

הילכתא

לדעת לחיות מהלכה

גיליון שבועי עומק הפשט
שיעורים יומי עיון
בית הוראה טלפוני
בירורי הלכה אקטואליים
קו מידע הלכתי
חוברות הדרכה

02-535-0-535 מכון הילכתא

מענה אנושי בית הוראה מערכת הגיליון

קו מידע הלכתי

02-5377-085

5047867@gmail.com לקבלת הגיליון במייל

02-6507823 פקס

ניתן להאזין לשיעורים, הודעות, עדכונים, רישום להגרלות, ועוד...